

ต้นฉบับ

เอกสารแนบท้ายประกาศ ๔

๑๓๓๒

เอกสารประกอบการประเมินบุคคล

ชื่อ - สกุล นางสาวพัฒนชิตา ทัพพ์วรังกูร
ตำแหน่ง นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
ตำแหน่งเลขที่ ๕๘๑ ส่วนการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง
สังกัด สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑๖

เพื่อประกอบการคัดเลือกเพื่อเลื่อนขั้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
ตำแหน่งเลขที่ ๕๘๐ ส่วนการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง
สังกัด สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑๖

กรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่วนบริหารทรัพยากรบุคคล
รับที่ 3369 วันที่ 28 พ.ย. 67
เวลา 11.01 ผู้รับ น.ส.

แบบเค้าโครงผลงานที่จะนำมาประเมิน

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมิน นางสาวพัฒนจิตา ทัพพวงค์กูร

♦ ตำแหน่งปัจจุบัน

ตำแหน่ง นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

ตำแหน่งเลขที่ ๕๘๑ ส่วนการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง

สังกัด สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑๖

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการส่วนการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑๖

หน้าที่ความรับผิดชอบหลัก

๑) ปฏิบัติงานในส่วนการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง ให้เป็นไปตามภารกิจของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑๖ (สงขลา)

๒) จัดทำแผนงานและงบประมาณในการดำเนินโครงการภายใต้ความรับผิดชอบของส่วนการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง

๓) ติดตามตรวจสอบ เฝ้าระวัง ประเมินผลคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ ได้แก่ น้ำผิวดิน น้ำทะเล อากาศ เสียง และตะกอนดิน เป็นต้น ทั้งในภาวะปกติและฉุกเฉิน เช่น สถานการณ์หมอกควันข้ามแดน น้ำมันรั่วไหลในทะเล ปลาทายในแหล่งน้ำ เป็นต้น

๔) ตรวจสอบและดำเนินการนำเข้าสู่ข้อมูลในระบบฐานข้อมูลคุณภาพน้ำ สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑๖

๕) ประสานการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ๕ จังหวัด ได้แก่ สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส

๖) สื่อสาร สร้างการรับรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและพัฒนาเครือข่ายเพื่อการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง

๗) เสนอแนะมาตรการที่เหมาะสมเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่

๘) ดำเนินงานรวมถึงส่งเสริมและสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑๖ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๙) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

♦ ตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง

ตำแหน่ง นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ

ตำแหน่งเลขที่ ๕๘๐ ส่วนการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง

สังกัด สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑๖

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง

ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้างาน ซึ่งต้องกำกับ แนะนำ ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ร่วมปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความชำนาญงานสูงมากในงานวิชาการสิ่งแวดล้อม และด้านมลพิษทางน้ำ อากาศและเสียง และกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยมีลักษณะงานที่ปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ก. ด้านการปฏิบัติการ

๑) ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง และจัดทำรายงานสถานการณ์ด้านมลพิษทางน้ำ อากาศและเสียง รวมทั้งเสนอแนะมาตรการที่เหมาะสมเพื่อการจัดการในระดับพื้นที่

๒) ประสานการปฏิบัติการเพื่อให้เกิดการแก้ไขหรือฟื้นฟูแหล่งน้ำที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษทางน้ำ และประเมินความเสียหายต่อคุณภาพน้ำ รวมทั้งประสานการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาคุณภาพอากาศ และเสียง

๓) ปรับปรุงและพัฒนาข้อมูลในระบบฐานข้อมูล รวมทั้งสารสนเทศภูมิศาสตร์ด้านการจัดการคุณภาพ น้ำ อากาศและเสียง

๔) สื่อสาร สร้างการรับรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและพัฒนาเครือข่ายเพื่อการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศ และเสียง

๕) ปฏิบัติงานและสนับสนุนงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อสนับสนุนกรมควบคุมมลพิษและ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาพรวมให้บรรลุภารกิจที่กำหนดไว้

ข. ด้านการวางแผน

๑) วางแผนการดำเนินงานของส่วนการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง สำนักงานสิ่งแวดล้อมและ ควบคุมมลพิษที่ ๑๖

๒) ติดตามการดำเนินงานตามแผน และแก้ไขปัญหาในงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้

๓) ร่วมกำหนดแผนปฏิบัติงานของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑๖ เพื่อให้การ ปฏิบัติงานบรรลุภารกิจ นโยบาย และเป้าหมายของกรมควบคุมมลพิษ

ค. ด้านการประสานงาน

๑) ประสานงานการทำงานร่วมกันภายในส่วนการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง สำนักงาน สิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑๖ โดยมีบทบาทในการให้ความเห็นและคำแนะนำแก่สมาชิกเพื่อให้เกิดความ ร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้

๒) ประสานงานกับหน่วยงานภายในและภายนอกสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑๖ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือนโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ ของกรมควบคุมมลพิษ ให้เกิดความเข้าใจ และความร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๓) ประสานการปฏิบัติการเพื่อให้เกิดการแก้ไขหรือฟื้นฟูแหล่งน้ำที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษทางน้ำ และประเมินความเสียหายต่อคุณภาพน้ำ รวมทั้งประสานการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาคุณภาพอากาศ และเสียง

๔) ชี้แจง ให้ข้อคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการหรือคณะทำงานต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ และเกิดความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกัน

ง. ด้านการบริการ

๑) ให้คำปรึกษา แนะนำ ตอบข้อซักถาม ชี้แจง และบริการข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมแก่หน่วยงาน ภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไป

๒) ถ่ายทอดความรู้ หรือจัดทำเอกสารคู่มือ เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ต่าง ๆ ในเรื่องการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและป้องกันควบคุมมลพิษ

๓) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แก่เจ้าหน้าที่ในระดับรองลงมาในสายงาน ผู้ร่วมงาน หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงาน เป็นไปอย่างราบรื่นและแล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนด

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน

๑. ชื่อผลงาน การขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

๒. ระยะเวลาที่ดำเนินการ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

๓.๑ ความรู้ทางวิชาการ

๓.๑.๑ ฝุ่นละอองในบรรยากาศ

๓.๑.๒ แหล่งกำเนิดของฝุ่นละอองในบรรยากาศ

๓.๑.๓ ผลกระทบจากฝุ่นละออง

๓.๑.๔ ค่ามาตรฐานของฝุ่นละอองในบรรยากาศของประเทศไทย

๓.๑.๕ ปัจจัยอุณหภูมิมิที่ส่งผลกระทบต่อฝุ่นละอองในบรรยากาศ

๓.๑.๕ วิธีการตรวจวัดฝุ่นละออง PM_{2.5}

๓.๑.๖ สถานการณ์ฝุ่นละอองในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

๓.๒ แนวคิดที่ใช้ในการดำเนินการ

วิสัยทัศน์กรมควบคุมมลพิษที่กล่าวไว้ว่า “น้ำต้องสะอาด อากาศต้องบริสุทธิ์ หยุดปัญหามลพิษ เพื่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน” เป็นวิสัยทัศน์ที่ตั้งขึ้นจากความมุ่งมั่นของทุกคนที่ต้องการจะปกป้องสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมสำหรับการดำรงชีวิตและการใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ของประชาชน สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑๖ ในฐานะหน่วยงานวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมที่ตั้งอยู่ในภูมิภาครับผิดชอบในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ๕ จังหวัด ได้แก่ สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีภารกิจหน้าที่ติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศ จัดทำรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อม รวมทั้งเสนอแนะมาตรการที่เหมาะสมเพื่อการจัดการในระดับพื้นที่ ประสานการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาคุณภาพอากาศ ปรับปรุงและพัฒนาข้อมูลในระบบฐานข้อมูลด้านการจัดการคุณภาพน้ำอากาศ ตลอดจนสื่อสาร สร้างการรับรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและพัฒนาเครือข่ายเพื่อการจัดการคุณภาพอากาศ ดังนั้น เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวิสัยทัศน์ของกรมควบคุมมลพิษ สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑๖ โดยส่วนการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างมาอย่างต่อเนื่อง ภายใต้แผนการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหาหมอกควันและฝุ่นละออง” (พ.ศ.๒๕๖๒-๒๕๖๗) ตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาด้านมลพิษทางอากาศให้กับประชาชนได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์และประชาชนมีสุขภาพที่ดี

๓.๓ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนระดับชาติ แผนปฏิบัติการ/แผนเฉพาะกิจ/มาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5}

๓.๓.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐

กำหนดการพัฒนาประเทศด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศที่มีปัญหาความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง โดยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ มุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ ปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และการสร้างขีดความสามารถของประชาชนในการรับมือและปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนาพื้นที่เมืองชนบทเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการจัดการมลพิษทางอากาศ ด้วยการปรับปรุงมาตรฐานสิ่งแวดล้อมของประเทศตามมาตรฐานสากล

บังคับใช้มาตรฐานสิ่งแวดล้อม ด้านอากาศกับทุกภาคส่วนอย่างเคร่งครัด พัฒนามาตรฐานและระบบจัดการมลพิษกำเนิดใหม่ พร้อมทั้งขจัดมลพิษและแก้ไขฟื้นฟูผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านอากาศ อันเกิดจากโครงการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ

๓.๓.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๑๘) ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน แผนแม่บทย่อยการจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล เป้าหมาย แผนแม่บทย่อย การจัดการคุณภาพอากาศ เสี่ยง และความสิ้นเปลือง โดยมีแนวทางและเป้าหมายที่สอดคล้องกับแนวโน้มสถานการณ์ในอนาคตทั้งในระยะสั้น ปานกลาง และระยะยาว ครอบคลุมถึงการบริหารจัดการหรือการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดในเชิงพื้นที่ โดยกำหนดมาตรฐานการควบคุมการระบายมลพิษทางอากาศในรูปของปริมาณรวมและเชิงพื้นที่ และกำหนดให้มีระบบการอนุญาตการระบายมลพิษ รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่ยังเป็นปัญหาเฉพาะพื้นที่ สร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการติดตามตรวจสอบเฝ้าระวังป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษในพื้นที่ของตนเอง กำหนดมาตรการควบคุมปริมาณการจราจรและยานพาหนะในพื้นที่ที่มีการจราจรหนาแน่นหรือพื้นที่เขตเมืองเมื่อเกิดภาวะวิกฤต รวมถึงการพัฒนากระบวนการข้อมูลกลางด้านคุณภาพอากาศและเสี่ยง เพื่อให้หน่วยงานท้องถิ่นติดตามตรวจวัดคุณภาพอากาศ เสี่ยง และความสิ้นเปลืองในพื้นที่ของตนเอง รวมทั้งมีระบบแจ้งเตือนปัญหามลพิษทางอากาศและเสี่ยงที่สามารถเข้าถึงและทันเหตุการณ์ รวมถึงการป้องกันและลดปัญหามลพิษข้ามแดน

๓.๓.๓ แผนการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่า” (พ.ศ.๒๕๖๒-๒๕๖๗)

คณะรัฐมนตรี ในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ มีมติเห็นชอบให้การแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่าเป็นวาระแห่งชาติ และกำหนดให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นกลไกหลัก ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติดังกล่าวให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็วต่อไป กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่า” เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่าในภาพรวมของประเทศ และในพื้นที่วิกฤต โดยการบูรณาการการดำเนินงาน ร่วมกันในทุกภาคส่วน และเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนในช่วงสถานการณ์วิกฤตปัญหาหมอกควันและไฟป่า ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ แผนปฏิบัติการฯ ประกอบด้วย ๓ มาตรการ ได้แก่ (๑) การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ (๒) การป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง และ (๓) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษ

๓.๓.๔ แผนเฉพาะกิจ/แผนปฏิบัติการเฉพาะกิจ/มาตรการฉุกเฉินเพื่อการแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่า ปี ๒๕๖๕-๒๕๖๗ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัด รับมือ และยกระดับการดำเนินงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่า PM_{2.5} ดังนี้

(๑) แผนเฉพาะกิจเพื่อการแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่า ปี ๒๕๖๕ ภายใต้กรอบ “๑ สื่อสาร ๕ ป้องกัน ๓ แก้ไข”

(๒) แผนเฉพาะกิจเพื่อการแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่า ปี ๒๕๖๖ ภายใต้กรอบ “สื่อสารเชิงรุก กระตุ้นปฏิบัติการ สร้างการมีส่วนร่วม”

(๓) แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่า PM_{2.5} ภายใต้แผนเฉพาะกิจเพื่อการแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่า ปี ๒๕๖๖

(๔) มาตรการฉุกเฉินยกระดับการปฏิบัติการในการแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่า PM_{2.5} ในช่วงสถานการณ์วิกฤต ปี ๒๕๖๗

๔. สรุปสาระสำคัญ ขั้นตอนการดำเนินงาน และเป้าหมายของงาน

๔.๑ หลักการและเหตุผล

ปัญหาจากฝุ่นละอองในบรรยากาศ โดยเฉพาะฝุ่นละออง PM_{2.5} ถือเป็นปัญหามลพิษทางอากาศที่สำคัญของประเทศไทย เนื่องจากยังคงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ทุกปีและส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในบางพื้นที่เป็นอย่างมาก ซึ่งส่วนใหญ่เกิดขึ้นในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จังหวัดสระบุรี พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางบางพื้นที่ในช่วงฤดูแล้งของทุกปี สาเหตุมาจากปัญหาไฟป่าและการเผาในที่โล่ง การจราจร การเผาไหม้เชื้อเพลิง และโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล เช่น ถ่านหิน น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ เป็นต้น ภูมิประเทศและภาวะความกดอากาศสูงทำให้เกิดสภาวะอากาศปิด จึงทำให้ความรุนแรงของปัญหาเพิ่มขึ้น สำหรับภาคใต้ถึงแม้คุณภาพอากาศโดยรวมจะอยู่ระดับดีมาก แต่ยังมีบางปีที่ได้รับผลกระทบจากหมอกควันข้ามแดนและไฟไหม้ป่าพรุในพื้นที่ โดยในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงตุลาคมซึ่งเป็นช่วงแล้งของภูมิภาคอาเซียนตอนล่าง ทำให้ฝุ่นละออง PM_{2.5} เกินค่ามาตรฐาน ซึ่งหากประชาชนได้รับผลกระทบจากฝุ่นละออง PM_{2.5} อาจทำให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพด้วยโรคระบบทางเดินหายใจและโรคระบบหัวใจและหลอดเลือดเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในประชาชนกลุ่มเสี่ยงทั้งเด็ก หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ และผู้ที่มีโรคประจำตัว เช่น โรคระบบทางเดินหายใจ หอบหืด เป็นต้น

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการดำเนินงานแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง PM_{2.5} อย่างเข้มข้น มีมติให้ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” เป็นวาระแห่งชาติ โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ มีมติเห็นชอบแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละอองในภาพรวมของประเทศ และในพื้นที่วิกฤต โดยการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันในทุกภาคส่วน

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ตระหนักถึงปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} ดังกล่าว และมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง PM_{2.5} โดยมอบหมายให้สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑๖ เป็นหน่วยงานหลักในพื้นที่ภาคใต้ประสานหน่วยงานเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์หมอกควันภาคใต้ มุ่งเน้นการจัดการแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง PM_{2.5} ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ภารกิจของหน่วยงาน โดยดำเนินไปในลักษณะของการป้องกัน การณรงค์ ส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องของทุกภาคส่วน ร่วมกับการเสริมสร้างศักยภาพการจัดการปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน รวมถึงการมีระบบการเฝ้าระวัง การเตือนภัย และการประสานงานระหว่างภาคีต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการปัญหาเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ

๔.๒ วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังสถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง
- ๒) เพื่อรณรงค์ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ สร้างความตระหนักในปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง
- ๓) เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง PM_{2.5} ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างโดยมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน

๔.๓ เป้าหมาย

๑) มีข้อมูลสถานการณ์ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนและกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$

๒) ประชาชน มีความตระหนักในปัญหาไฟป่าและหมอกควัน สามารถปฏิบัติตนในช่วงวิกฤตสถานการณ์หมอกควันได้อย่างถูกต้อง

๓) มีการบูรณาการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$

๔.๔ พื้นที่ศึกษา

พื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดสงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

๔.๕ สารสำคัญของผลงานที่เสนอ

การขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างแบบบูรณาการ ได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหา มลพิษด้านฝุ่นละออง” ฉบับที่ ๑ (พ.ศ.๒๕๖๒-๒๕๖๗) โดยการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันในทุกภาคส่วน ตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน มุ่งเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหา มลพิษเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีปัญหา/พื้นที่เสี่ยงปัญหาฝุ่นละออง การป้องกันและลดมลพิษที่ต้นทาง (แหล่งกำเนิด) ซึ่งจะพิจารณาจากแหล่งกำเนิดหลักที่ก่อให้เกิดฝุ่นละออง เช่น ยานพาหนะ การเผาในที่โล่ง หมอกควันข้ามแดน และการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการโดยประกอบด้วย ๓ มาตรการ ได้แก่ (๑) การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ (๒) การป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง และ (๓) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษ นอกจากนั้นได้ดำเนินการตามแผนเฉพาะกิจ/แผนปฏิบัติการเฉพาะกิจ/มาตรการฉุกเฉินเพื่อการแก้ไขปัญหา มลพิษด้านฝุ่นละออง ปี ๒๕๖๕ - ๒๕๖๗ ตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงาน

๔.๖ ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ดำเนินการดังนี้

๔.๖.๑ รวบรวมข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ข้อมูลพื้นที่ ลักษณะภูมิประเทศ ขอบเขตการปกครอง สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติ การใช้ประโยชน์ที่ดิน

๔.๖.๒ ติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังสถานการณ์ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ดังนี้

(๑) ติดตามข้อมูลฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ระหว่าง ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๗ จากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติของกรมควบคุมมลพิษ ในพื้นที่จังหวัดสงขลา สตูล ยะลา (อำเภอเมืองและอำเภอเบตง) และนราธิวาส จำนวน ๕ สถานี ทั้งนี้ จังหวัดปัตตานียังไม่มีสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติ

(๒) ศึกษาปริมาณฝุ่นละอองในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสงขลา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ปี ๒๕๖๓ - ปี ๒๕๖๕ เพื่อให้มีข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนจัดการด้านมลพิษทางอากาศ

(๓) ติดตามตรวจสอบข้อมูลจุดความร้อนในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง และจุดความร้อนในภูมิภาคอาเซียนตอนใต้ระหว่าง ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๗

(๔) ติดตามข้อมูลทางอุตุนิยมวิทยา ได้แก่ ทิศนวิสัย ปริมาณฝน ทิศทางลม ความชื้นสัมพัทธ์ และอัตราการระเหยอากาศ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในรายงานสถานการณ์ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$

๔.๖.๓ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร ให้ความรู้เกี่ยวกับฝุ่นละออง PM_{2.5}

(๑) จัดทำสื่อรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้กับประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ สื่อวีดิทัศน์ เผยแพร่สื่อดิจิทัล ไลน์ประชาสัมพันธ์ หนังสือ สื่อออนไลน์อินโฟกราฟิก และเผยแพร่สู่สาธารณะ

(๒) จัดทำรายงานสถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} รายวันและเผยแพร่สู่สาธารณะชนในช่วงวิกฤตสถานการณ์หมอกควันข้ามแดน ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงตุลาคม ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓ เพื่อแจ้งเตือนสถานการณ์ให้ประชาชนทราบ กรณีที่ฝุ่นละอองเกินค่ามาตรฐาน จะทำหนังสือแจ้งไปยังสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเพื่อนำเรียนผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติตามระดับสถานการณ์ที่กำหนด

(๓) จัดทำรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อม (สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) ในหัวข้อ คุณภาพอากาศ และสถานการณ์หมอกควันภาคใต้ตอนล่าง ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓

(๓) จัดอบรม/วิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับฝุ่นละออง PM_{2.5} ให้แก่ภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ประชาชน และเยาวชน

๔.๖.๔ จัดประชุมเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์หมอกควันภาคใต้ ปีละ ๑ ครั้ง เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง แบบบูรณาการระหว่างหน่วยงาน

๔.๖.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินการที่ผ่านมา เพื่อเสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5}

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

เชิงปริมาณ : ๑) รายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อม (สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) ในหัวข้อ คุณภาพอากาศ และสถานการณ์หมอกควันภาคใต้ตอนล่าง ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๓

๒) รายงานผลการตรวจวัดค่าฝุ่นละออง PM_{2.5} และ PM₁₀ ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ สงขลา ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๖

๓) รายงานสถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} รายวัน ในพื้นที่ภาคใต้ ช่วงเดือนกรกฎาคมถึงตุลาคม ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๓

๔) มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับฝุ่นละออง PM_{2.5} ผ่านช่องทางต่าง ๆ

๕) มีการประชุมเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์หมอกควันภาคใต้ ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๓

เชิงคุณภาพ : ๑) ค่าเฉลี่ยฝุ่นละออง PM_{2.5} รายปีในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างลดลง

๖. การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

๖.๑ ทราบสถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5}

๖.๒ มีการดำเนินการตามมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพื้นที่

๖.๓ ประชาชนได้รับทราบข้อมูลสถานการณ์แนวทางการแก้ไขปัญหา และการปฏิบัติตนเมื่อฝุ่นละออง PM_{2.5} เกินค่ามาตรฐาน

๖.๔ มีการดำเนินงานของภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเฝ้าระวังและบริหารจัดการปัญหาในระดับพื้นที่

๗. ความยุ่งยากและการซับซ้อนในการดำเนินการ

การแก้ไขปัญหาหมอกควัน ไฟป่า และฝุ่นละออง PM_{2.5} ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างให้มีประสิทธิภาพจะต้องดำเนินการป้องกันและควบคุมแหล่งกำเนิดต่าง ๆ ทั้งในพื้นที่เมือง พื้นที่ป่า พื้นที่เกษตร และหมอกควันข้ามแดน โดยจะต้องบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาคประชาชน ตลอดจนการเจรจาระหว่างประเทศ

๘. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

๘.๑ การศึกษาปริมาณฝุ่นละอองในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสงขลา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ปี ๒๕๖๓-๒๕๖๕ โดยตรวจวัดฝุ่นละอองด้วยเครื่องมือตรวจวัดปริมาณฝุ่นละอองระบบไดโคโทมัส (Dichotomous) ซึ่งเป็นวิธีมาตรฐาน มีความซับซ้อนต้องใช้หลักวิชาการขั้นสูง การให้ได้ข้อมูลจะต้องเก็บตัวอย่างฝุ่นแบบต่อเนื่องเป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมง โดยจะต้องเปลี่ยนแผ่นกรองใยแก้วทุกวัน เพื่อให้ได้ข้อมูลในเวลา ๒๔ ชั่วโมง ทำให้ไม่มีข้อมูลแบบต่อเนื่องทุกวัน

๘.๓ การจัดทำรายงานสถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} รายวันและเผยแพร่สู่สาธารณะชนในช่วงวิกฤติสถานการณ์หมอกควันข้ามแดน จะต้องรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์หลายหน่วยงาน และต้องใช้เวลาในการจัดทำ

๙. ข้อเสนอแนะ

๙.๑ ขอความอนุเคราะห์กองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ สนับสนุนเครื่องตรวจวัดฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน สำหรับตรวจวัดภายนอกอาคาร ซึ่งเป็นเครื่องแบบอัตโนมัติสามารถรายงานปริมาณฝุ่นละอองรายชั่วโมง ผ่านเว็บไซต์ จำนวน ๒ เครื่อง เครื่องที่ ๑ ติดตั้งบริเวณสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปัตตานี เนื่องจากไม่มีสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติในพื้นที่ และเครื่องที่ ๒ ติดตั้งบริเวณเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสงขลา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เนื่องจากเป็นพื้นที่ด้านชายแดนไทย-มาเลเซียมีโอกาสได้รับผลกระทบฝุ่นละออง PM_{2.5} จากควันดำรถบรรทุกสินค้าและจากหมอกควันข้ามแดน เพื่อให้มีข้อมูลฝุ่นละออง PM_{2.5} ครอบคลุมพื้นที่สำหรับวางแผนและแจ้งเตือนสถานการณ์ให้ประชาชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง

๙.๒ ศึกษาแนวทางการจัดทำระบบฐานข้อมูลในการรายงานสถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} ที่สามารถเชื่อมโยงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ด้วยการสร้าง Dashboard ด้วย Google Data Studio (Looker Studio) มาประยุกต์ใช้ในการรายงานผล ให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ สามารถช่วยในการสรุป จัดทำแผนภูมิกราฟ แผนที่ ที่สวยงามและเข้าใจง่าย

๑๐. การเผยแพร่ผลงาน (ถ้ามี)

ผลงานวิชาการในรูปแบบโปสเตอร์ เรื่อง “การศึกษาปริมาณฝุ่นละอองในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสงขลา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา” ระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๒ กันยายน ๒๕๖๖ เผยแพร่ในเวทีวิชาการกรมควบคุมมลพิษ ประจำปี ๒๕๖๖ ณ โรงแรมเมธาวลัย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และเอกสารประกอบงานประชุมสัมมนาทางวิชาการกรมควบคุมมลพิษ ประจำปี ๒๕๖๖

๑๑. ผู้ร่วมดำเนินการ

๑) นางสาวพัฒนชีตา ทัพพัธวงศ์กูร นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ สัดส่วนของผลงาน ๘๕ %

๒) นางคณินิจ ศรีสมัย ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑๖ สัดส่วนของผลงาน ๑๕ %

สัดส่วนของงานที่ผู้เสนอเป็นผู้ปฏิบัติและผู้ร่วมดำเนินการ

ขั้นตอนการดำเนินงาน	สัดส่วนของผลงาน (%)	
	นางสาวพัฒนชิตา ทัพพ์วรารังกูร	นางคณิงนิจ ศรีสมัย
๑) รวบรวมข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ข้อมูลพื้นที่ ลักษณะภูมิประเทศ ขอบเขตการปกครอง สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติ การใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๐	๐
๒) ติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังสถานการณ์ฝุ่นละออง PM _{2.5} ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง	๒๕	๕
๓) จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร ให้ความรู้ เกี่ยวกับ ฝุ่นละออง PM _{2.5}	๒๐	๕
๔) จัดประชุมเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์หมอกควัน ภาคใต้	๒๐	๕
๕) การวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินการที่ผ่านมา เพื่อเสนอแนว ทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ฝุ่นละออง PM _{2.5}	๑๐	๐
รวมสัดส่วนของผลงาน	๘๕	๑๕
รวมสัดส่วนทั้งหมด	๑๐๐	

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ).....

(นางสาวพัฒนชิตา ทัพพ์วรารังกูร)

ผู้เสนอผลงาน

(วันที่) ๒๕ / พฤศจิกายน / ๒๕๖๗

ขอรับรองว่าสัดส่วนหรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความจริง
ทุกประการ

(ลงชื่อ).....

(นางคณิงนิจ ศรีสมัย)

ผู้ร่วมดำเนินการ

(วันที่) ๒๕ / พฤศจิกายน / ๒๕๖๗

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ).....
(.....)

ตำแหน่ง.....
ผู้บังคับบัญชาที่ควบคุมดูแลการดำเนินการ
(วันที่)..... / พฤศจิกายน / ๒๕๖๗

(ลงชื่อ)..... ๒๖๗
(นางคณินิจ ศรีสมัย)

ผู้อำนวยการ
กอง/ศูนย์ สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑๖
(วันที่) ๒๕ / พฤศจิกายน / ๒๕๖๗

หมายเหตุ หากผลงานมีลักษณะเฉพาะ เช่น แผ่นพับ หนังสือ แอปพลิเคชันเสียง ฯลฯ ให้จัดทำบัญชีรายชื่อเรื่อง
เรียงลำดับมาด้วยโดยไม่ต้องจัดส่งพร้อมผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา และจัดเตรียมเพื่อนำมา
แสดงประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการประเมินผลงาน

แบบเค้าโครงข้อเสนอแนวความคิดในการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

ของ นางสาวพัฒนจิตา ทัพพักรวงศ์กูร

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๕๘๐ กอง/ศูนย์ ส่วนการจัดการคุณภาพน้ำ อากาศและเสียง สำนักงานสิ่งแวดล้อมและความคุ้มครองพิชที่ ๑๖

เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษจากฝุ่นละออง PM_{2.5}

หลักการและเหตุผล

ปัญหามลพิษทางอากาศจากฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (ฝุ่นละออง PM_{2.5}) ถือเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศไทย เนื่องจากส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสุขภาพของประชาชน จากการติดตามสถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} ของประเทศไทยในช่วงหลายปีที่ผ่านมายังคงเป็นภัยคุกคามต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนอย่างต่อเนื่อง จนปัจจุบันมีการยกขึ้นมาเป็นสาธารณภัยประเภทหนึ่ง

รัฐบาลจึงมุ่งมั่นที่จะสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} โดยให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นกลไกหลักร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหาหมอกควันและฝุ่นละออง” ฉบับที่ ๑ (ปี ๒๕๖๒-๒๕๖๓) เพื่อให้ทุกภาคส่วนใช้เป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินงานร่วมกันแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองมาตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ ทำให้ปัญหามลพิษทางอากาศโดยรวมบรรเทาลง แต่ยังตรวจพบเกินค่ามาตรฐานในบางเวลาจึงต้องเร่งรัดดำเนินการต่อ รัฐบาลโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหาหมอกควันและฝุ่นละออง” ฉบับที่ ๒ (ปี ๒๕๖๔-๒๕๖๕ และระยะ ๕ ปีต่อไป) ที่เป็นการยกระดับการแก้ไขปัญหาให้ครอบคลุมทุกมิติอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประชาชนอยู่ในคุณภาพอากาศที่ดี และจัดทำมาตรการรับมือสถานการณ์ไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง ปี ๒๕๖๕ เพื่อป้องกันและลดผลกระทบต่อประชาชน

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและความคุ้มครองพิชที่ ๑๖ (สงขลา) ได้ดำเนินการเฝ้าระวังและติดตามตรวจสอบฝุ่นละออง PM_{2.5} ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ถึงปัจจุบัน พบว่าปัญหามลพิษจากฝุ่นละออง PM_{2.5} ค่าสูงเกินมาตรฐานในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงกันยายน สาเหตุมาจากการเผาในที่ป่าพรุ และปัญหาหมอกควันข้ามแดนซึ่งมีสาเหตุมาจากการเผาป่าในประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษจากฝุ่นละออง PM_{2.5} มิให้ขยายตัวเป็นวงกว้างจากระดับภูมิภาคไปสู่ระดับประเทศและระหว่างประเทศ จะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาหมอกควันและฝุ่นละออง PM_{2.5} แบบองค์รวมโดยบูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการแก้ไขปัญหาหมอกควันและฝุ่นละอองทางอากาศเชิงพื้นที่ โดยเน้นที่การจัดการที่แหล่งกำเนิดอย่างมีประสิทธิภาพ การเพิ่มประสิทธิภาพการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยการดูแลรักษาให้เครื่องมือตรวจวัดคุณภาพอากาศ สามารถทำงานได้ตามปกติ มีข้อมูลครบถ้วนและมีความถูกต้อง สื่อสารและสร้างการรับรู้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ให้กับประชาชน และสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องในการเฝ้าระวังและบริหารจัดการปัญหามลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิดประเภทต่าง ๆ รวมถึงการเจรจาสร้างความร่วมมือในระดับอาเซียนเพื่อแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดน

บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

บทวิเคราะห์

ฝุ่นละออง PM_{2.5} จะพบมีค่าเกินมาตรฐานอยู่ในระดับมีผลกระทบต่อสุขภาพในหลายพื้นที่ เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นลำดับแรก ต่อด้วยภาคกลางและภาค

ตะวันตก และตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ จะพบในพื้นที่ ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีแหล่งกำเนิดหลักและกิจกรรมในแต่ละพื้นที่ ได้แก่ ไฟป่า การเผาในพื้นที่เกษตร หมอกควันข้ามแดน การจราจรและขนส่ง โรงงานอุตสาหกรรม ประกอบกับสภาพอุตุนิยมวิทยาที่มีความกดอากาศสูงแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทย ทำให้อากาศปิด ลมสงบ ฝุ่นละอองไม่ฟุ้งกระจายและสะสมในพื้นที่จนเกินมาตรฐาน สำหรับพื้นที่ภาคใต้ที่ผ่านมาพบปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} เกินมาตรฐานสาเหตุจากไฟไหม้ป่าพรุและปัญหาหมอกควันข้ามแดนจากการเผาป่าในประเทศเพื่อนบ้านช่วงเดือนกรกฎาคมถึงกันยายน ทั้งนี้ สถานการณ์เริ่มดีขึ้นตั้งแต่ปี ๒๕๖๓ เป็นต้นมาจากการร่วมมือในการจัดการไฟป่าระหว่างประเทศอินโดนีเซียกับประเทศไทย และการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันการเผาในพื้นที่ป่าพรุอย่างเข้มงวด

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑๖ (สงขลา) รับผิดชอบพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติของกรมควบคุมมลพิษ จำนวน ๕ สถานี ในพื้นที่จังหวัดสงขลา สตูล ยะลา (อำเภอเมืองและอำเภอเบตง) และนราธิวาส จำนวน ๕ สถานี จังหวัดที่ไม่มีสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติ คือ จังหวัดปัตตานี ผลการติดตามสถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๖๒-๒๕๖๖ พบจำนวนวันที่ปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} เฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง เกินค่ามาตรฐาน ในบางจังหวัดของพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ในปี ๒๕๖๒ และปี ๒๕๖๖ (ตารางที่ ๑) สำหรับผลการติดตามสถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} ในปี ๒๕๖๖ พบปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} ค่าเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมงสูงสุด อยู่ในช่วง ๓๑.๐-๕๗.๑ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๕ ซึ่งมีค่าอยู่ในช่วง ๒๒-๓๓ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร โดยปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} ค่าเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมงเกินค่ามาตรฐาน ในพื้นที่จังหวัดสงขลาและสตูล

ตารางที่ ๑ จำนวนวันที่ปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} เฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง เกินค่ามาตรฐาน ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ปี ๒๕๖๒ ถึง ๒๕๖๖

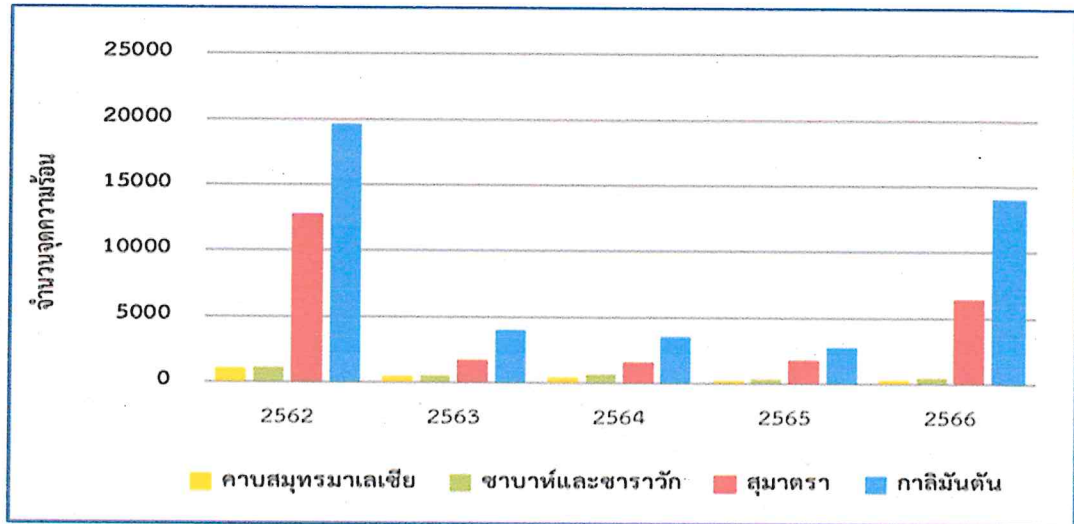
ปี	จำนวนวันที่ปริมาณฝุ่นละออง PM _{2.5} เฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง เกินค่ามาตรฐาน (วัน)				
	สงขลา	สตูล	ยะลา (เมือง)	ยะลา (เบตง)	นราธิวาส
๒๕๖๒	๑๐ (ก.ย.)	๕ (ก.ย.)	๕ (ก.ย.)	#	๑ (ก.ย.)
๒๕๖๓	๐	๐	๐	๐	๐
๒๕๖๔	๐	๐	๐	๐	๐
๒๕๖๕	๐	๐	๐	๐	๐
๒๕๖๖	๒ (ก.ย.)	๓ (ก.ย.,ต.ค.)	๐	๐	๐

หมายเหตุ # ปี ๒๕๖๒ ข้อมูลตรวจวัดฝุ่น PM_{2.5} จากสถานีฯ ยะลา (เบตง) มีข้อมูลจำนวน ๒๙ วัน

ที่มา : เว็บไซต์กรมควบคุมมลพิษ <http://air4thai.pcd.go.th>

จากข้อมูลจำนวนจุดความร้อน (Hotspot) ในภูมิภาคอาเซียนตอนใต้ ในช่วงปี ๒๕๖๒-๒๕๖๖ (รูปที่ ๑) พบจุดความร้อนมีจำนวนสูงที่สุดในปี ๒๕๖๒ รองลงมา คือ ปี ๒๕๖๖ ซึ่งจำนวนจุดความร้อนที่เพิ่มสูงขึ้นในภูมิภาคอาเซียนตอนใต้ ส่งผลให้ปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} เฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง เกินมาตรฐานในบางจังหวัดของภาคใต้ (ตารางที่ ๑) เมื่อพิจารณาข้อมูลจำนวนจุดความร้อนที่เกิดขึ้นในรอบเดือนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ บริเวณพื้นที่จังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล พบจุดความร้อนค่อนข้างน้อยในช่วงเดือนกันยายน (ตารางที่ ๒) ส่วนข้อมูลจุดความร้อนในภูมิภาคอาเซียนตอนใต้ ในปี ๒๕๖๖

บนเกาะสุมาตรา พบจำนวนจุดความร้อน จำนวน ๖,๓๘๖ จุด โดยจุดความร้อนโดยส่วนใหญ่เกิดขึ้นในเดือนกันยายนถึงตุลาคม สูงถึง ๔,๖๓๘ จุด จึงกล่าวได้ว่าปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} เฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมงที่เกินมาตรฐานในช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม มีสาเหตุหลักจากหมอกควันข้ามแดนจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้มีโอกาสพัดพาฝุ่นควันจากไฟไหม้ป่าจากประเทศเพื่อนบ้านเข้าสู่พื้นที่ภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย

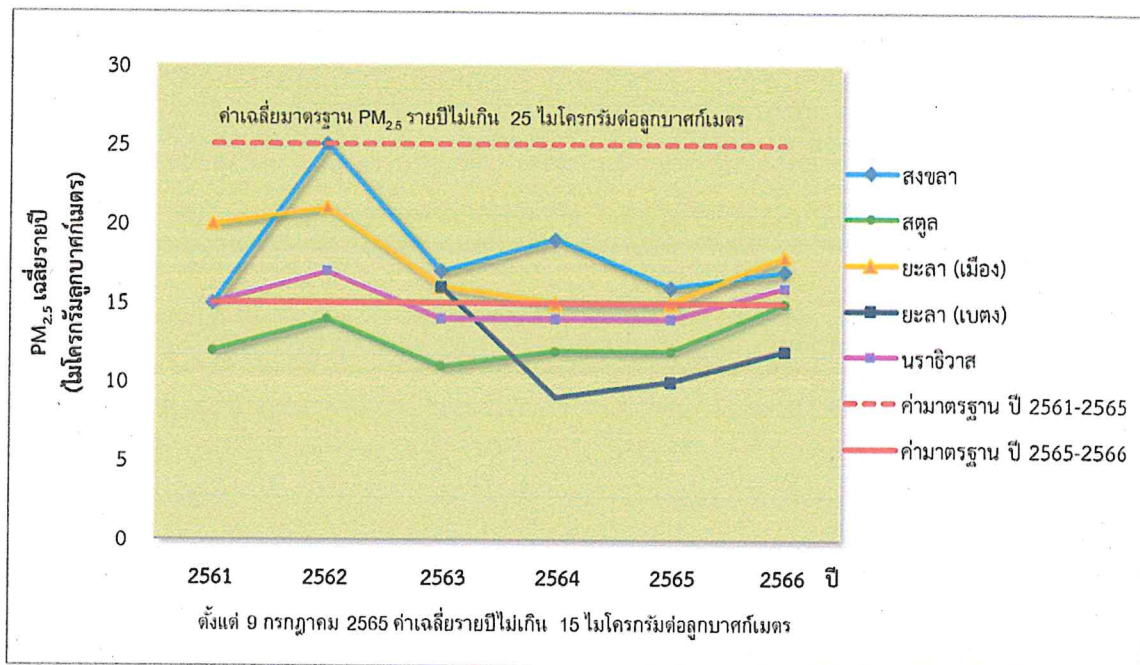
รูปที่ 1 จำนวนจุดความร้อนในภูมิภาคอาเซียนตอนใต้ ปี 2562-2566

ที่มา : เว็บไซต์ศูนย์เชี่ยวชาญด้านอุตุนิยมวิทยาแห่งอาเซียนสิงคโปร์ <http://asmc.asean.org>

ตารางที่ ๒ จำนวนจุดความร้อน (Hotspot) ที่เกิดขึ้นในรอบเดือน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ พื้นที่จังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล

ไตรมาส	เดือน	จำนวนจุดความร้อน (Hotspot) ที่เกิดขึ้นในรอบเดือน (จุด) ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖					
		จังหวัดสงขลา			จังหวัดสตูล		
		ป่าอนุรักษ์	ป่าสงวนแห่งชาติ	พื้นที่อื่น ๆ	ป่าอนุรักษ์	ป่าสงวนแห่งชาติ	พื้นที่อื่น ๆ
๑	ตุลาคม	-	-	๑	-	-	-
	พฤศจิกายน	๑	-	-	-	-	-
	ธันวาคม	๑	-	-	-	-	-
๒	มกราคม	๓	-	๑	-	-	-
	กุมภาพันธ์	-	๑	๖	-	-	๓
	มีนาคม	๕	๑	๑๑	-	๕	๓
๓	เมษายน	๙	๑	๑๗	-	-	๑
	พฤษภาคม	๖	-	๑๐	๑	-	-
	มิถุนายน	๓	-	๕	-	-	-
๔	กรกฎาคม	๑	-	๕	-	-	-
	สิงหาคม	๒	๑	๗	-	-	-
	กันยายน	๒	๑	๔	-	-	-
รวม		๓๓	๕	๖๗	๑	๕	๗
รวมต่อปี		๑๐๕			๑๓		

ถึงแม้ว่าคุณภาพอากาศภาพรวมในพื้นที่ภาคใต้อยู่ในระดับดีมาก มีเพียงบางช่วงเวลาที่ค่าเกินมาตรฐาน แต่เมื่อพิจารณาปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} เฉลี่ยรายปี ๒๕๖๑-๒๕๖๖ ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑๖ (รูปที่ ๒) เปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานฝุ่นละอองตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๕ ซึ่งปรับปรุงค่ามาตรฐานเฉลี่ยรายปีที่เข้มงวดขึ้น โดยค่ามาตรฐานฝุ่นละอองไม่เกิน ๒.๕ ไมครอนในบรรยากาศโดยทั่วไปเฉลี่ย ๑ ปี จะต้องไม่เกิน ๑๕ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร พบว่าปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} เฉลี่ยรายปี หลายพื้นที่ ยกเว้นพื้นที่จังหวัดยะลา (เบตง) มีค่าเกิน ๑๕ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรเล็กน้อย ทั้งนี้ การดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} ในพื้นที่รับผิดชอบที่ผ่านมาแม้จะได้รับความร่วมมือจากหลายหน่วยงานแล้วก็ตาม แต่ยังตรวจพบการเกินค่ามาตรฐานบ้างในบางเวลา ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} เชิงรุก ตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” และดำเนินการตามมาตรการรับมือสถานการณ์ไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง โดยปรับกระบวนการให้เป็นไปตามบริบทของแต่ละพื้นที่ มุ่งเน้นการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันในทุกภาคส่วนเกี่ยวกับการจัดการปัญหาฝุ่นละอองให้เป็นระบบโดยป้องกันและลดสาเหตุที่แหล่งกำเนิด กำกับควบคุมการทำให้เกิดฝุ่นละอองสู่บรรยากาศ พัฒนาระบบการเฝ้าระวังการเตือนภัยและการจัดการในสถานการณ์วิกฤตคุณภาพอากาศ เพื่อให้การบริหารจัดการมลพิษเชิงพื้นที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งสื่อสารและสร้างการรับรู้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ให้กับประชาชน และสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องในการเฝ้าระวังและบริหารจัดการปัญหามลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิดประเภทต่าง ๆ

รูปที่ ๒ ปริมาณฝุ่นละออง PM_{2.5} เฉลี่ยรายปี ๒๕๖๑-๒๕๖๖

แนวความคิด

แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” ฉบับที่ ๑ (ปี ๒๕๖๒-๒๕๖๓) เป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละอองในภาพรวมของประเทศ และในพื้นที่วิกฤต โดยการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันในทุกภาคส่วน และเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมี ขั้นตอน/การปฏิบัติงานที่ชัดเจนในช่วงสถานการณ์วิกฤตปัญหามลพิษด้านฝุ่นละอองด้วย ๓ มาตรการ ได้แก่ (๑) การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการ/ควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดในเชิงพื้นที่ โดยการกำหนดแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหามลพิษในช่วงวิกฤตสถานการณ์ รวมถึงการดำเนินงานในระยะเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศเพื่อรองรับสถานการณ์ในช่วงวิกฤตในพื้นที่ที่มีปัญหาและพื้นที่เสี่ยงปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง (๒) การป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง (แหล่งกำเนิด) มุ่งให้ความสำคัญในการควบคุมและลดการระบายมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิดรวมถึงลดจำนวนแหล่งกำเนิดมลพิษ และ (๓) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษ เป็นการพัฒนาระบบ เครื่องมือ กลไกในการบริหารจัดการ รวมถึงการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจและกำหนดแนวทางมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษในอนาคต

การดำเนินงานร่วมกันในทุกภาคส่วนมาตั้งแต่ ปี ๒๕๖๒ ทำให้ปัญหาคุณภาพอากาศโดยรวม บรรเทาลงแต่ยังตรวจพบการเกินค่ามาตรฐานบ้างในบางเวลา การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละอองยังคงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” ฉบับที่ ๑ ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินการในช่วงปี ๒๕๖๒-๒๕๖๓ สิ้นสุดลง รัฐบาลโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” ฉบับที่ ๒ (ปี ๒๕๖๔-๒๕๖๕ และระยะ ๕ ปีต่อไป) โดยเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ได้มีการประชุมรับฟังความเห็น (ร่าง) แผนปฏิบัติการฯ ฉบับที่ ๒ โดยจะมุ่งเน้นการป้องกันและควบคุมการระบายมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ ทั้งในพื้นที่เมือง พื้นที่ป่า พื้นที่เกษตร และหมอกควันข้ามแดน โดยการบูรณาการของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มาตรการและแนวทางการดำเนินงานที่กำหนดขึ้นจะแยกตามแหล่งกำเนิดหลักที่ก่อให้เกิดฝุ่นละออง ด้วยการพัฒนาเครื่องมือ กลไก เทคโนโลยี กฎหมาย กฎระเบียบ มาตรการจูงใจ มาตรการทางเศรษฐศาสตร์และการให้สิทธิประโยชน์กับภาคเอกชน ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่

(๑) มาตรการพื้นที่ในเมือง

- ภาคคมนาคม มุ่งเน้นการลดการระบายมลพิษจากยานพาหนะ การกำหนดพื้นที่ควบคุมพิเศษ (Low emission Zone) กำหนดให้ใช้ป้ายทะเบียนที่แสดงให้เห็นความแตกต่างของรถยนต์ตามประเภทเครื่องยนต์และอายุการใช้งาน การกำหนดให้มีมาตรการทางเศรษฐศาสตร์และมาตรการจูงใจ การจัดระบบการขนส่งสาธารณะที่เชื่อมโยงและเชื่อมต่อกัน พัฒนาระบบขนส่งทางบกและทางรางที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์มลพิษต่ำหรือพลังงานไฟฟ้า ปรับปรุงมาตรฐานการระบายมลพิษทางอากาศ และการบังคับใช้กฎหมาย

- ภาคอุตสาหกรรม มุ่งเน้นการใช้เชื้อเพลิง เครื่องจักรและกระบวนการผลิตที่ก่อให้เกิดการระบายมลพิษต่ำ การกำหนดมาตรฐานที่แตกต่าง การรายงานการระบายมลพิษทางอากาศเพื่อการบริหารจัดการ การทำฐานข้อมูลแหล่งกำเนิดและบัญชีการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิด การจัดให้มีระบบบำบัดอากาศ โดยพิจารณาให้ใช้เทคโนโลยีควบคุมมลพิษที่ดีที่สุดที่มีอยู่ ส่งเสริมการนำมาตรการทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ การตรวจบังคับใช้กฎหมาย

- ภาคเมือง มุ่งเน้นการจัดทำผังเมือง การปรับปรุงภูมิทัศน์ การส่งเสริมการใช้พลังงานแสงอาทิตย์หรือพลังงานสะอาดกับอาคาร การควบคุมฝุ่นละอองจากการก่อสร้าง ควบคุมการระบายมลพิษทางอากาศจากเครื่องจักร อุปกรณ์ที่ใช้ในพื้นที่ก่อสร้างและพื้นที่เฉพาะ

(๒) มาตรการในพื้นที่ป่า มุ่งเน้นการบริหารจัดการปัญหาการเผาในพื้นที่ไฟไหม้ซ้ำซาก ทั้งพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าชุมชน ซึ่งมีทั้งการอยู่อาศัย การประกอบอาชีพ พื้นที่เกษตร โดยจัดให้มีระบบเฝ้าระวังป้องกันการเกิดไฟ การจัดทำแนวกันไฟ การบริหารจัดการเชื้อเพลิงตามความจำเป็นของแต่ละชนิดป่า การกำหนดกฎระเบียบ กติกา การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่า การสร้างความร่วมมือ การมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในการป้องกันรักษาป่า การจัดการไฟป่า และบังคับใช้กฎหมาย

(๓) มาตรการในพื้นที่เกษตรกรรม มุ่งเน้นการบริหารจัดการปัญหาการเผาและแหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศสำหรับพื้นที่เกษตรกรรมทั้งในที่เอกสารสิทธิ์และในที่ดินของรัฐ โดยต้องมีฐานข้อมูลในระดับพื้นที่ การป้องกันและแก้ไขปัญหาตลอดห่วงโซ่ตั้งแต่การกำหนดพื้นที่ทำการเกษตรที่เหมาะสม การปรับโครงสร้างการผลิต การจัดการแปลง และการเก็บเกี่ยวโดยไม่มีการเผา การจัดการวัสดุทางการเกษตร การพัฒนามาตรฐาน และการส่งเสริมตลาดสินค้าเกษตรที่ปลอดจากการเผา

(๔) มาตรการภาคมลพิษข้ามแดน มุ่งเน้นการใช้มาตรการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การเจรจาระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ทางการทูต ซึ่งรวมถึงการพิจารณาควบคุมการนำเข้าและส่งออกสินค้า ซึ่งก่อให้เกิดหรือร่วมก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศข้ามแดน

(๕) มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เป็นมาตรการเสริมเพื่อให้การดำเนินการป้องกัน ลด ควบคุมและแก้ไขปัญหาหมอกควันทางอากาศ ซึ่งมีสาเหตุจากแหล่งกำเนิดภาคต่าง ๆ มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีการสื่อสารและระบบแจ้งเตือนคุณภาพอากาศ ที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ง่ายทันต่อสถานการณ์เพื่อการเฝ้าระวังภาวะมลพิษทางอากาศและผลกระทบจากมลพิษทางอากาศต่อสุขภาพในช่วงวิกฤต รวมถึงการจัดให้มีระบบการปกป้องสุขภาพของประชาชน

กลไกและแนวทางการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง

๑. กลไกในการขับเคลื่อนระดับชาติ ได้แก่ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ คณะกรรมการที่จะจัดตั้งขึ้นตามความเหมาะสมและจำเป็น เพื่อประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวก มอบหมาย ควบคุม กำกับ และติดตาม การดำเนินงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. กลไกระดับกลุ่มจังหวัด/แบบข้ามเขต เป็นรูปแบบ แนวทาง และวิธีบริหารจัดการที่เหมาะสมของแต่ละกรณีอันเนื่องมาจากลักษณะเฉพาะของสภาพปัญหาพื้นที่ที่มีสภาพปัญหา ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องข้ามพื้นที่หรือข้ามจังหวัด หรือมีความเฉพาะของระบบนิเวศ หรือกลุ่มเฉพาะด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม หรืออื่นใด

๓. กลไกระดับพื้นที่ ระบบศูนย์สั่งการแบบเบ็ดเสร็จ (Single Command) ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือคำสั่งนายกรัฐมนตรี เพื่อเชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ในการเข้าควบคุมสถานการณ์ อำนาจการสั่งการ และประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อให้สถานการณ์กลับเข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว

ข้อเสนอ

ข้อเสนอแนวความคิดในการปรับปรุงหรือพัฒนางานในการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} โดยเน้นที่การจัดการที่แหล่งกำเนิดอย่างมีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในทั้งในระดับพื้นที่ ระดับกลุ่มจังหวัด มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑. การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} ในพื้นที่ มุ่งให้ความสำคัญในการควบคุมและลดการระบายมลพิษ PM_{2.5} จากแหล่งกำเนิด ดังนี้

๑.๑ รวบรวมแหล่งกำเนิดมลพิษ PM_{2.5} ในพื้นที่ เพื่อป้องกันปัญหาและสาเหตุ

๑.๒ ประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหารือแนวทางการควบคุมป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} แบบมีส่วนร่วม

๑.๓ จัดเวทีวิชาการสร้างการรับรู้สถานการณ์มลพิษ PM_{2.5} เพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุม รมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ลดปัญหามลพิษทางอากาศ

๑.๔ จัดประชุมเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์หมอกควันภาคใต้ ในช่วงเดือนมิถุนายน เพื่อเตรียมการรับมือล่วงหน้า

๒. เพิ่มประสิทธิภาพการติดตามตรวจสอบและรายงานคุณภาพอากาศ โดยการติดตามดูแลและบำรุงรักษาสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศที่อยู่ในพื้นที่ และจัดทำระบบฐานข้อมูลมลพิษ PM_{2.5} ในพื้นที่ที่สามารถเชื่อมโยงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ด้วยการสร้าง Dashboard ด้วย Google Data Studio (Looker Studio) มาประยุกต์ใช้ในการรายงานผล จากข้อมูลที่มีปริมาณมาก ให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ สามารถช่วยในการสรุป จัดทำแผนภูมิ กราฟ แผนที่ ที่สวยงามและเข้าใจง่าย เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือประชาชนเข้าถึงและรับทราบข้อมูลได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

๓. ติดตามตรวจสอบและจัดการปัญหามลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิดในพื้นที่ เช่น ตรวจจับรถยนต์ควันดำในพื้นที่ ตรวจสอบเรื่องร้องเรียนมลพิษ PM_{2.5} จากโรงงานอุตสาหกรรมและแหล่งกำเนิดอื่น การเผาขยะหรือวัสดุทางการเกษตรในที่โล่ง เป็นต้น

๔. สื่อสารและสร้างการรับรู้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ โดยจัดทำชุดองค์ความรู้และสื่อประชาสัมพันธ์สำหรับการเผยแพร่เพื่อสร้างการรับรู้ รวมถึงอบรมให้ความรู้กับเครือข่ายภาคประชาชนและเยาวชนให้ตระหนักถึงปัญหามลพิษ

๕. สร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเฝ้าระวังและบริหารจัดการปัญหามลพิษทางอากาศ

ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

จังหวัดปัตตานีที่ไม่มีสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติ จึงทำให้ไม่มีข้อมูลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในพื้นที่ สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๑๖ จึงได้ประสานขอความอนุเคราะห์กองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ สนับสนุนเครื่องตรวจวัดฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน สำหรับตรวจวัดภายนอกอาคาร ติดตั้งบริเวณสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปัตตานี ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๖ ต่อเนื่องถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ กรมควบคุมมลพิษได้จัดทำแผนของงบประมาณเพื่อติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติในพื้นที่จังหวัดปัตตานีอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๖๖

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ประชาชนได้รับทราบสถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} และแนวทางการปฏิบัติตนในภาวะวิกฤตฝุ่นละออง PM_{2.5} เกินมาตรฐานได้อย่างถูกต้องและทันห่วงที่
๒. ข้อมูลฝุ่นละออง PM_{2.5} และจำนวนจุดความร้อน ในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อใช้ประกอบการประเมินสถานการณ์ และวางแผนการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง PM_{2.5} ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพื้นที่ เพื่อยกระดับคุณภาพอากาศให้ดีขึ้น
๓. มีการดำเนินงานของเครือข่ายชุมชนและภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเฝ้าระวังและบริหารจัดการปัญหาในระดับพื้นที่

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. มีการติดตามตรวจสอบฝุ่นละออง PM_{2.5} และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์รายงานสถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} รายวัน ในช่วงวิกฤตของพื้นที่ภาคใต้ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงกันยายน หรือรายงานกรณีฝุ่นละออง PM_{2.5} เกินค่ามาตรฐาน ผ่านช่องทางสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์
๒. มีระบบฐานข้อมูลฝุ่นละออง PM_{2.5} และจำนวนจุดความร้อน ในพื้นที่รับผิดชอบ
๓. ค่าเฉลี่ยฝุ่นละออง PM_{2.5} รายปีลดลง
๔. จำนวนจุดความร้อนในพื้นที่รับผิดชอบลดลง
๕. มีเครือข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร/ต้นแบบในการจัดการฝุ่นละออง ไม่น้อยกว่า ๕ เครือข่าย

ลงชื่อ.....

(นางสาวพัฒนชีดา ทัพพัธวงศ์กูร.)

ผู้เสนอแนวคิด

วันที่ ๒๕ / พฤศจิกายน / ๒๕๖๗